

Om fattigdom och eftersatta bostadsområden

De allra flesta har fått det bättre i samhället under denna tid, men det finns grupper som halkat efter och stängts ute från den utveckling som de flesta tagit del av. Retoriken mot dem har hårdnat och de känner en stor oro och rädsla i sina bostadsområden.

Under största delen av mitt yrkesverksamma liv som diakon i Svenska kyrkan, har jag arbetat i Stockholms söderförort. Områden präglats av hög arbetslöshet, höga sjuktal och en stor kulturell och religiös mångfald.

I 18 år var jag i Fisksätra i Nacka församling. En spännande och rolig plats att få verka i och arbetet främst bestod av att möta, samtala, stötta och hitta sätt för människor i utsatthet att förändra eller lindra sin utmanande livssituation.

Först något kort om diakoni i Svenska kyrkan. I princip i varje församling arbetar minst en diakon. En diakon har ett särskilt uppdrag att finnas för dem människor som mest behöver stöd och hjälp. Diakoni är Svenska kyrkans sociala arbete och en av det grundläggande uppgifterna inom kyrkan, enkelt sagt handlar det om omsorg om människan.

Diakonen har en fackutbildning innan den vigs till diakon.

Vad är ett bostadsområde?

Bilderna är förstas flera beroende på vem du frågar.

Hur beskriver de boende sitt område, de som arbetar där, hur beskriver stadsdelen eller kommunen platsen, och hur ser medias skildring av området ut och vad säger polisen?

Men hur ett område beskrivs är viktigt och enligt min erfarenhet också känsligt utifrån de boendes perspektiv. Så hur uttalar man sig då om ett bostadsområde?

Jag insåg snabbt att det fanns en problematik i hur jag å ena sidan beskrev de fantastiska området Fisksätra. Med den vackra naturen runt omkring och den styrka som mångfalden hos de boende utgör, och så närheten till centrum och kollektivtrafik förstås. Det fanns en förväntan på mig att berätta om det som var bra. Jag som en representerar för den viktiga kyrkan i ett område där den särskilt behövs som en trygg plats, en viktig aktör och står för det som är hoppfullt i samhället.

Men å andra sidan behövs det berättas om behoven som finns och om dom sociala utmaningarna. Det är viktigt att också våga beskriva ett område i kris, där stödinsatser har plockats bort, en efter en. Närpolis, socialtjänst, skolor för att nämna några.

Det är en sorg och en brist att det gjorts, för dom insatserna behövs nu mer än någonsin, för människornas skull och för att säkra en positiv framtidsutveckling.

På ett geografiskt litet område med många höga hus, så ska unga och gamla, svenskfödda och utlandsfödda, dem som är aktivt religiösa och personer som inte säger sig ha någon tro alls. Nyktra och onyktra och så dem med sysselsättning och alla dem som inte har någonting att göra under dygnets alla timmar, samsas och de förväntas alla att komma överens.

Så vem har då ansvaret att beskriva ett eftersatt område, så att det blir till det bästa för de människor som bor och lever där. Många av de boende vill ju hellre försvara sitt områdes väl, särskilt då det i övrigt ges en så negativ bild av deras bostadsområde. Det uppstår en polarisering, och de faktiska beskrivningarna och ropen på hjälp kring behov och stora utmaningar som finns, uteblir i all välmening och kärlek till ens område.

Om det är media och Polis som på sitt många gånger tuffa och råa sätt ska beskriva området, blir ofta drogförsäljning och gängvåld det mest angelägna i budskapet. Men egentligen så är det föräldragruppens viktiga samtal om integration, inkludering och om föräldrarollen det som verkligen behöver ges utrymme, när framtidsmöjligheter och förändring ska vara i fokus.

Eller varför inte låta barnens filmklubbs hjärtliga arbete om sin vardag, som där beskrivs vara språkrör för ett områdes behov, då synliggörs både problematiken kring området, liksom glädjen, dess möjligheter och det viktigaste av allt *hoppet*.

För visst måste vi som känner ett område alldeles särskilt väl, oavsett vilken roll vi där har, våga beskriva det vi ser, men det behöver göras omsorgsfullt. Orden, beskrivningarna och vem som ska träda fram som förespråkare behöver ses i bredare perspektiv än som nu ofta är.

Trångboddhet.

I Fisksätra bor ca 8000 personer, men den siffran är betydligt högre, som den är i många områden som liknar Fisksätra.

Det är just ett av problemen, att i ett område som är byggt för en viss mängd människor, faktiskt rymmer betydligt fler.

Trångboddheten blir ett faktum, både i lägenheterna och i området i sig och otryggheten som skapas med stor in- utflyttning av människor, många på kort tids besök bygger inte långsiktig trygghet för de som bor där.

Det påverkar särskilt barnens väl.

Som diakon i Svenska kyrkan har jag fått möjlighet och förtroendet att möta dem alla. Barnen, föräldrarna, pensionären, den papperslöse, den som kämpar med missbruk och kriminalitet, den som har drömmar och den som förlorat allt. Till kyrkan går en människa när den inte vet var det går att söka och finna hjälp, när rädslan och oron tagit överhand eller för att hon är hungrig.

Jag vet vilket stort ansvar vi alla har för att ändra på det som gått fel - att människor lever i utanförskap, i utsatthet och med alldeles för små resurser. Och visst kan det ibland kännas oöverstigligt, de dagar då jag mött för många människor som gråtit över sin svåra livssituation. Över att inte kunna mätta sina hungriga barn eller tvinga se dem tjuvåka i kollektivtrafiken för att dem överhuvudtaget ska kunna ta sig till skolan. Det är plågsamt när någon förklarar för mig att det är ännu svårare att leva i hemlandet än som papperslös i Sverige, här får åtminstone barnen gå i skolan och då även äta ett mål mat om dagen.

Men jag oroas över vad som ska hända när dem fyller 18 år och dörren till en laglig framtid stängs.

Men ett är dock säkert, tillsammans skapar vi förändring. Låt fler röster komma till tals, även det som kan ses som smått och obetydligt och inte väcker stora rubriker måste ges utrymme. Det behövs en bred beskrivning av ett områdes karaktär och människors behov. Det behövs sättas till medel och resurser på flera nivåer, för att integration och inkludering verkligen ska utvecklas och få blomma. Vi ska inte låta passiviteten eller rädslan ta överhand, tvärtom det är genom rädslan som modet föds och det behöver vi nu – vara kloka, kreativa och vara modiga!

En dikt:

Jag bär dem med mig. Likt regndropparna på en fönsterruta vid ett ösregn - människorna, mötena. Olika i form och uttryck, unika var och en med sitt livsöde. Tusentals och åter tusentals samtal med den som är fattig, ensam, sjuk, ledsen, utnyttjad.

Ett har de alla gemensamt de har sökt sig till kyrkan, till mig som diakon, kanske som en sista utväg, men med en önskan om att få berätta för någon som lyssnar, som bär på ett hopp och som orkar stå kvar när livet rämnar.

Det är dem jag nu tänker jag på när jag möter de ledande kommunpolitikerna i ett konferensrum och regnet öser ned utanför fönstret.

De har bjudit in mig för att få veta hur samhället ser ut, hur människor egentligen mår. Den ensamstående mamman, den fattige pensionären, den papperslösa, hur är det egentligen med integrationen och utanförskapet?

De har förstått att det är kyrkan som bäst vet hur det står till med den utsatta människan, för hon går dit när det är som svårast.

Jag lyssnar på politikerna om åtstramning och prioritering i budget och i områden och jag får ge min syn om människors vardag i Sverige idag.

Det är då jag ser regndropparna och tänker att de är med mig – människorna, hela tiden bredvid mig, medan jag skildrar en verklighet som många inte känner till, men som desto fler lever i.

Jag tänker att det så här det är att vara diakon, att våga stå upp, att tala för de som inte får en chans att själva berätta och att då inte vara rädd utan modig för människans skull.

Pernilla Landin

Diakon Pernilla Landin har arbetat 26 år i svenska kyrkan och mestadels som i socioekonomiskt eftersatta bostadsområden. Idag arbetar hon i Stockholms domkyrkoförsamling. Fackutbildning som socionom och grundläggande utbildning i psykoterapi.